

# MAGYAR NÉP

## KÉPES HETILAP

**Előfizelési árak:**  
 Évre 6 pengő, félévre 3 pengő  
 Egyes szám ára 15 fillér  
 Földre egész évre 10 pengő

**Főszerkesztő: GYALLAY DOMOKOS.**  
**Főmunkatárs: DE. SZÁSZ FERENC.**

**Capitaleszám: MINERVA R-T.**  
**Megjelenik minden szombaton.**  
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
 Kolozsvár, Brassai-sz. 7. szám.

### A Jubiláló Vitézi Rend

Össz esztendővel ezelőtt, 1921 augusztus 18-án, amikor a megsemmisített bérci főlé az idegen uralom vagy szelvény homályosodott, a bolszevizmus ördögcsakerekből szobáson kitgrótt esonkaország még aránylag fiatal korzója megvetette alapját a második történelmi ma-nemességnek: a Vitézi Rendnek.

mélyrehatóan tükrözés vissza, mint a magyar nemzet. Ennek a tükrözésének gyakorlati formája a Vitézi Rend. Mióta Erdély egy része visszakerült, minket is egészen közelről érdekel és érint a Vitézi Rend élete, melynek a területeken már intenzíven működnek a szervek. Árdélyben is sokan várják, hogy a nagy háboruban szerező



Ennek a magyar lovagi erényeket méltóképen kifejező Rendnek megteremtésében két nagy szempont érvényesült. Az első, hogy az elmult világháború hősiességeit magyar katonáit földhöz juttassa — ez a vitézi adományozása — a második pedig, hogy a nemzet szíve háliját és elismerését juttassa kifejezésre ezelőtt iránt, akik magyar honvédek kötelességüknek a közö mértéken felül eleget tettek.

Ez a két szempont teljesen megvalósult a vitézi Rendben, s annak életében. Szerepe, hivatása, erkölcsi súlya a nemzetvédelem feladatát egyformán hozzáfűrték annak, a szellemnek a kivirágzásához, mely a magyar fajta nyira jellem. Nincs Európának, s talán a világnak sem egy nemzete, mely a nemzeti és katonai lelket oly

kiváló katonai érdemek jutalmául megkapják, amennyi nekik a Vitézi Rend nyújthat.

A magyar ember a nagy háboruban kettős minőségben harcolt. Védte az ezeréves földet, apai szent örökséget, s ezzel védte a családot és védte a nemzeti és társadalmi élet egyetlen földi fentartóját, a kenyert. Letette a kalászvágó kaszát, s felvette a fegyvert. S mikor beesüléssel megállította helyét száz halállal nézve szembe, akkor falmak támasztotta a puskát, hogy ismét a kaszához nyúljon. S e kettős munka végzése közben mindig arra a földre gondolt, melynek részeit ezerszázötöt óta tartotta egybekapcsolva egy titokzatos erő, a magyar államiság egyedül és hamisítatlan kifejezője: a magyar szent korona.

Semmi kétségünk nincs — nem is lehet — afelől, hogy Erdély flai, akik a világhíború vérváratában hőses lélekkel állottak meg helyüket, a Vitézi Rend keretében is meg kapják méltó jutalmukat. E tekintetben már törvények is biztató lépések. Erdély flainak lelkét az a hősi szellem hatja át, mely teljesen megfelel a Vitézi Rend szellemének. Ezt a szellemet fejezi ki a felavatott vitézek számára előírt alábbi szövegű eskü:

„Ezenpélynél esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy igaz Istenre és mindenre, ami előttem szent, hogy az ezerévs Magyarországhoz és annak alkotmányához, a magyar nemzeti eszméhez, a magyar törvényekhez és jorszakásokhoz, vitéz nagybányai Horthi Miklós úrhoz, Magyarország Fő-

méltóságú Kormányzójához, a Vitézek Főkapitányához mindhalálig hű leszek. Esküszöm, hogy a vitéz szavát törvényeit megtartom, előjáróim parancsainak hűen engedelmeskedem, magyar hazámért, nemzeti előjáróimért, derek honfitársaimért, úgy küldök belső ellenséggel szembeállókat: érettek, ha kell, és is feláldozom. Esküszöm, hogy bajtársaimnak minden példát mutatok, őket a hazafiság és erények szent kötelességünnek tartom. Isten engem úgy segít, halljad esküszómat, Hadak Ura, Isten! Boldog én vagyok, mint igazán esküöm. Úgy áldjad vagy verjéd, ha benn, holtomban, szeritél vagy átkozz minden más emberre, hogy a szenteskültől soha el nem állok, becsülettel vitézül halok! Amen.”

## MAGYAR ÉLETÜNK KÉRDÉSEI

### Egy miniszteri nyilatkozat tükrében

Az új magyar élet felé törvő lendület és rendszeres főkérvés megnyilvánulásai napról-napra észlelhetők a magyar államberendezés minden vonalán. A felszabadulás óta a Délvidék lakosságának is módjában volt látni azt a céltudatosságot, amely az illelkes köröket eltölti ebben az irányban, hogy Magyarország istenadta kincsét a haladás, fejlődés, jólétemelése érdekében racionálisan kihasználhassa.

Ezt a célt szolgálja a királyi kormánynak az a törekvése is, hogy továbbfejlessze az ország mezőgazdaságát és ennek érdekében a földművelésügyi minisztérium új, nagyhördegyi törvényjavaslatot készít elő. A törvényjavaslatra vonatkozóan báró Bánffy Dániel földművelésügyi miniszter legutóbb többek közt a következő nyilatkozatot tette:

— A Kormányzó Úr Öfóméltósága böcs vezetése alatt örvendélesen kiszélesült határok között nemzetünk lélekben újjászületett, hatalomban gyarapodott és önfeláldozó lelkesedéssel végzi az országépítés nagy munkáját. A megújulodásnak ebben a korszakában erőforrásainkat fokozottan ki kell hazználunk és ez áll különösen a mezőgazdaságra. A termelés fejlesztését nemzeti ügynek tekintem.

— Megerősödésünknek elenyehedhetetlen feltétele a nemzeti vagyon gyarapodása. A földben és az emberekben nagy, kihasználatlan értékek rejlnek, ezeket érvényre akarjuk juttatni.

Az ország szántófelületének közel háromnegyed része, állatállományának négyötöde kisgazdák kezén van. Ez az arány a kormány földbirtokpolitikája következtében is tovább emelkedik a jövőben, a magyar földművelésügyi politikának tehát jellegzetesen kisgazdapolitikának kell lennie. A magyarság megerősítése érdekében emellett előnyben kell részesíteniük a népes családokat és a munkásságot támogatóknak kell korszerű népi politikával. Ezen az alapelveken épül fel a mezőgazdaságfejlesztési törvényjavaslat, amely a több és a jobb termelést, a kisgazdaságok színvonalának emelését, a kisgazdatársadalom haladását, a család megerősödését és a munkásság felemelkedésének előmozdítását szolgálja.

— Egy milliárd pengő pénzügyi fedezetet biztosít a törvényjavaslat, amely mint nagyszabású kerettörvény kiterjed majd országunk egész mezőgazdasági életére.

— A mezőgazdaság haladásához nagyobb tökéletesítésre van szükség. Az ismeretek terjesztését a szakoktatás vonalán kiépítéssel akarjuk elérni és ezzel kapcsolatban a tudományos kutatást és annak gyakorlati alkalmazását korszerű színvonalon továbbfejlesztjük. Minden munkához és minden gazdasági el kell jutniuk az ismeretek. Megvalósítjuk a községi mintagazdaságok és sérteli birtokok intézményét. A mintagazdaságokat a földművelésügyi és törpebirtokosok körében jelöltük ki. A kísérleti birtokok magasabb képzettségű gazdálkodók által működnek.

Azt, aki a föld termőképességét lényegesen növelni tudja, a mezőgazdasági szempontból előnyösebb növényekkel illetőleg állatot tenyész, vagy túrsulással, szövetkezés, az erők egyesítését szolgálja, adó- és más kedvezményeket, jutalmakat részesítjük. Ezzel szemben nem illelkes, aki a földet elhanyagolja, a földet ökszerűen nem műveli. A javaslat ebben a tekintetben a közvetlen beavatkozást lehetővé teszi.

A telen munkákész anyagi kár és erkölcsi veszteség a nemzetre nézve. Nemcsak a jobb gazdálkodók, hanem a mezőgazdasági iparok fejlesztésével is szembe kell a munkásoknak. Az ilyen ipari vállalatok, különösen ha azok túrsulások, szövetkezesek, támogatjuk, kedvezményekben részesítjük. A megfelelő értékesítés érdeke kívánja, elrendelhetjük a melők kényszerátulását, az adás-vételek hivatalos ellenőrzését, mert a termelés hasznából elsősorban a gazdának kell részesednie.

A földművelésügyi közigazgatást el kell vinni a községi, hogy egyetlen intézkedés se maradjon meg a mezőgazdasági életben. Községi ispánok látják el a földművelésügyi igazgatás alsófokú teendőit, a szerződéses alkalmazottak. Emellett a mintagazdaságok és a kísérleti birtokok vezetői is résztvevnek a gazdasági igazgatás munkájában. A községi ispánok és a mintagazdaságok vezetői általában a nép köréből kerülnek ki.

Láthatja tehát mindenki, hogy ez a törvényjavaslat nem bürokratikus jogszabályalkotás, hanem a magyar mezőgazdaság új életének kifejlesztését jelenti, egy nemzeti ügy és országos érdek rendszeres szolgálatát.

Próbantott hidak, használ-  
tanná tett utak várják elő-  
búzó, fáradhatatlan honvé-  
dőt Szovjetországban.  
Ez a ninesen hid, ahol rossz az  
automobil nehezen jár, a  
keréke nehezen mozdul.  
A gyalogos katona mindenütt  
egyen mozog. Egy kis sar,  
shintott híd előtt nem aka-  
de még a kerékpáros előtt  
ami a csúszkán vigan veszi vállára kerék-  
t a vízsi addig, amig ismét  
útra nem ér.



## A szentistváni gondolat

A szentistváni gondolatnál nemcsak Szent István ki-  
nyomán kell foglalkozni, hanem állandóan és be-  
szűnhetetlenül. Ez a gondolat ugyanis nem ünnepi, hanem egye-  
gyes gyakorlati gondolat, tehát a vele való foglalkozás  
nem a politikai ideálisták, hanem a gyakorlati politikai-  
eladatok.

A szentistváni gondolat magva? Az, amit maga  
Szent István király kifejezett, amikor megállapította,  
hogy jó a soknyelvű nemzet. Abban az időben, amikor  
a magyar államiság alapjait lerakta, a számbelileg  
szűkebb népes magyarságnak csakugyan szűkebb  
területre volt tömegekre, melyekkel az elfoglalt ország egyes  
részeit benépesítette. Itt természetesen elsősorban jött  
szerelembe a meghódított ország őslakossága, akiknek az  
új haza testébe, szervezetébe, közigazgatásába, sőt egész  
életébe való beolvastása valóban bős és előrelátó  
gondolat volt az országalapító szent királytól. Ugyanez  
a gondolat vezette a következő magyar királyokat is,  
akik a későbbi nemzetiségek előtt, akiknek ellenségétől  
mentőül felvett egy másik gondolatot is. Ez a gondolat  
az volt, hogy a befogadó magyar királyok  
a haza új hazát szolgálták a betelepülésre felajánlott  
népnek.

Az így fejlődött évszázadok során az első király által  
megteremtett bős politikai örökség; a szentistváni gondolat.  
A szentistváni gondolat helyes értelmezése azonban  
nemcsak a múltat felvett egy másik gondolatot is. Ez a gondolat  
az volt, hogy a befogadó magyar királyok a haza új hazát szolgálták a betelepülésre felajánlott  
népnek.

mert emiatt van, hogy a soknyelvű államokban már  
hosszú évtizedek óta beszélünk nemzetiségi kérdésekről,  
melyből a világháború utáni idők zavaros meghatározásai  
végül is kisebbségi kérdést csináltak.

Ez a másik gondolat pedig azt a kötelezettségi kört  
fogalja magában, amivel az egy államban élő különböző  
nyelvű állampolgárok az állameszmének tartoznak. Ná-  
launk Magyarországon az állameszmét a magyar szent  
Korona képviseli. A magyar szent korona minden jog  
forrása az államban. Ennek viselője, mint az ország fel-  
kent és esküt tett királya, képviseli az egész magyar  
nemzetet, kicsinyjét, nagyját, akárminő nyelven beszél-  
jen is. Amikor pedig nincs viselője a szent koronának,  
akkor is ez a korona jelképezi — s ilyenkor tán még-  
inkább — a magyar állameszmét mindenkiel szemben.

A magyar állameszmét tehát mindenkinek tisztelnie  
kell. Ez az a főkövettség, mely a szentistváni gondolat-  
ból önként folyik. Ha a más nyelven beszélő állampolgár  
ide kötötte életét, sorsát a magyar állam életéhez, akkor  
le kell vonnia ennek minden következményét. Akkor hű-  
ségeseznek, ragaszkodónak kell lennie a magyar állami-  
sághoz; akkor a magyar haza gyermekének kell magát  
tekintenie; akkor szívén kell viselnie a magyar haza érde-  
keit; akkor meg kell hoznia érte azt az áldozatot, amit  
a haza kíván tőle. Ez a legesekélyebb fizetség azért a  
jótéteményért, amit kapott azáltal, hogy a magyar haza  
gyermekévé, s a magyar sors részesévé vállaltott.

A szentistváni gondolat gyakorlati megvalósulásának  
gyakorlati velejárója tehát a nemzet iránti hűség, mely  
az állampolgár legszebb erényei közé tartozik.



ker román áttelepítése. Kül-  
ságok sokat foglalkoznak a  
Erdélyből százezer ro-  
epitének Besszarabiába, mi-  
rabria román lakosságának  
rát az oroszok elhurcolták  
gölkék. A hírek arról nem  
hogy a telepítés Románia  
költségéről fog történni, mégis  
hogy a telepítés az új eu-  
endezésnek egyik fontos  
sz.

ország háborus erőforrásai,  
eni közlemény a németbiro-  
háborus erőforrásai fölött  
zárta a gazdaság és tanulmány szemlé-  
nem a román érdekesen állapítja  
szentté téve a német hódítás körében  
területet milyen ügyer-  
ből fokozódik. Németország  
ellátást? Növekedett ezen  
Németország nyersolaj-, vas-  
és bauxit-ellátása. Kül-  
szentel a tanulmány az  
ellátás kérdésének. Pole-  
tal a feltevésével, mintha a  
kiterjesztése a tengely-  
kenyerellátását veszélyez-  
szükséges készletek előte-  
megfelelő csak ideiglenesen  
egoldhatatlannak. Viszont  
államok gabonatermelése —  
évek állagát véve alapu-  
nyit teljesen kiegyenlít. A  
mellettl 17 millió tonnás  
mellett 4 millió tonnás  
kell számolni. Hozzáteszi a  
y, hogy Németország a meg-  
útján nemcsak új készle-  
anem egyben új termelési  
ekre is szert tesz. Németor-  
rjesztett gazdasági teljesíté-  
y olyan zárt területen érvé-  
melyeknek forgalmi útvena-  
llag a tengelyhatalmak el-  
a alatt állanak.

elt nyilatkozata a tengeri  
biáról. Az Associated Press  
szerint Roosevelt elnök  
ban kikötött, majd a Poto-  
zetlen sajtóértekezletet tar-  
ten kijelentette, hogy 5 és  
teljesen egyetért a hábo-  
zet valamennyi kérdésben.  
er szerint az Atlanti-óceáni  
e az Egyesült Államokat  
e közelebb a hadba lépés-  
sevelt több kérdésben kité-  
szkozott és nem tett célzást

semmiféle új intézkedésre. Kijelen-  
tette továbbá Roosevelt, hogy az  
Egyesült Államok hadseregének, ha-  
ditengerészetének és légi erejének  
képviselői az angol hadsereg képi-  
selőivel külön-külön és csoportosan  
megbeszéléseket folytattak. Churchill  
és Roosevelt személyes tárgyalásai  
több mint egy napig tartottak. E  
megbeszélésekről az elnök kijelen-  
tette, hogy ezen a jelekre és a jövő-  
re vonatkozó nézeteiket és értesülé-  
seiket cserélték ki. Megbeszéltek azt  
is, miként lehet felvenni a Szovjet  
kívánásait a fennálló programba.  
A Szovjetunió nem az Anglia megse-  
gítéséről szóló törvény alapján kap  
anyagot, hanem készpénzben fizet  
azért, Roosevelt nézete szerint, mi-  
után a Szovjet a telet még ki fogja  
bírní, minden rendelkezésre álló  
anyagra a jövő nyári hadjáratban  
lesz szüksége. Egy újságíró kérdése-  
re Roosevelt kijelentette, hogy Chur-  
chill nem jön Amerikába és neki  
sines szándékában a közeljövőben  
Angliába látogatni.

**Mézes madzag Sztalinnak.** Wash-  
ingtoni politikai körökben abból a  
fényből, hogy Roosevelt és Churchill  
formális jegyzéket küldött Sztalin-  
nak, valamint a jegyzék tartalmából  
arra következtetnek, hogy Hopkins  
moszkvai látogatása alatt nem sokat  
ért el, Ezért kellett Rooseveltnek és  
Churchillnek minél előbb találkozo-  
nia, hogy olyan utat és módot talál-  
janak, amivel Sztalint rá lehet venni  
a küzdelem folytatására.

**A nagy orosz érevidék elfoglalása.**  
Krivoj Rog érevidék és ipari központ  
megtisztítása a maradék szovjet csap-  
atoktól augusztus 16-án befejező-  
dött. Az eddigi áttekintés szerint a  
bolsevisták ezen a vidéken sok ál-  
lottat vesztek. Ezenkívül a néme-

tek 7000 foglyot ejtettek, valamint  
38 löveget, sok páncélkocsit, teher-  
gépkocsit és több repülőgépet zsák-  
mányoltak vagy megsemmisítettek.  
A Dnyeper alsó folyásánál vívott har-  
conban a német kőlélek a bolse-  
vistá csapatokat a folyó melletti  
szűk térségbe szorították össze és  
súlyos veszteségeket okoztak nekik.  
A német fegyverek tüze meghúst-  
totta a bolsevistáknak azt a kísérlet-  
tét, hogy komppal a túlsó partot  
elérjék és hogy megmeneküljenek a  
megsemmisítéstől.

**Eden vezeti az angol delegációt**  
Moszkvába. Nagy érdeklődést tau-  
tít a politika minden árhatalma a  
Roosevelt és Churchill közdeménye-  
zésére Moszkvában rendezendő há-  
romhatalmi értekezlet iránt. A sajtó  
véleménye szerint az amerikai dele-  
gációt Henry Wallace, az USA atel-  
nöke vezeti, vele utazik el Harry  
Hopkins, a külön- és bértörvény  
legfőbb intézője, sőt Averil Harriman  
is, Roosevelt londoni külömegbi-  
zolja. Az angol delegációt állítog  
maga Eden külügyminiszter vezeti,  
de Lord Beaverbrook, mint hadtella-  
lásügyi miniszter, feltétlenül elküti  
Moszkvába. A politikai körök álla-  
ános véleménye az, hogy az eddig  
telt közismert jelenések elüenne a  
szovjetre is kiterjesztik a külön-  
és bértörvény kedvezményeit. Az  
elszigetelődéspárt sajtója a méris  
ámulat arra, hogy az amerikai tör-  
vényhozás eddig 16 milliárd dollár  
szavazott meg a külön- és bértör-  
vény szolgáltatásaira s amennyi-  
ben a kedvezményeket most kiter-  
jesztenék a szovjetre is, kikerülhe-  
tellené válna az adófizetők újabb  
megterhelése. Hír szerint a kormány  
ebben az esetben újabb négy milliárd  
dollár megszavazását kéri.

## Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapítva: 1899.  
Magyarország egyedüli állami érdekeltségű, szinmagyar  
biztosító szövetkeze.

Kartelen kívül!  
A biztosítás minden ágával foglalkozik igen előnyös  
díj- és feltételek mellett. Vezér, fő- és helyképviseltek  
minden városban és községben.

**Erdélyi Fiókgazgatóság:**  
**Kolozsvár, Horthy-út 6. szám. — Telefon 36-85.**



# HIREK

## A SZENT JOBB KÖRMENETE

1941-BEN. Az idei Szent István-napot a szokottnál is hangsúlyosabban ünnepelte meg a magyarság. A Szent Jobb-kormányban résztvevő Horthy Miklós kormányzó, a kormány valamennyi tagja, az egyházi, polgári és katonai hatóságok képviselői. Először vonulhattak fel szabadon ebben a káprázatos környezetben a visszatért Felvidék, Kárpátalja, Erdély és a Délvidék hífi magyarjai és a nemzethez hífi kisebbségek. A királyi várpalota udvarán a testőrök festői díszruhás csapatja sorakozott fel. A palota elé egymás után gördültek a gépkocsik és a fogatok a meghívott előkelőségekkel. Fel 10 órakor felhangzott a diszje és megjelent a kormányzó, akit viléz Keresztes-Fischer Lajos főhadsegéd, a kormányzói kabinet-iroda vezetője, viléz Kodás Miklós vezérőrnagy és a szárnysegédek kísérték. A légielő zenekara intonálta a Himnuszot, majd a kormányzó fogadta a díszszázad parancsnokának jeletését és ezután bevonult a várkapulnába, ahol már várta Seredy Jusztinián bíboros hereceprimás és, Angelo Rotta pápai követ. A kormányzó után léptek a kápolnába Bárdossy László miniszterelnök vezetésével a kormány tagjai. Itt folyt le a hagyományos Szent Jobb-kormányt bevezető szertartás. A szent ereklye felmutatása után felhangzott a „Hol vagy István király” című ósrégi énekhang ének, majd elindult a körmenet, amelyet lovasrendőrök díszszázada nyitott meg. Ezután a eserkézek, a tűzharcosok, világáborús tengerészek és a hadirokkantak díszszakaszai haladtak. A hatalmas körmenet élén keresztel kispapok vitték. A kereszt után haladtak az apácarend és más egyházi rendek lékészei és szervezetei, majd a katonai díszszázad következett. Zászlóvivők hordozták a Szent Jobbot tartalmazó ereklyét, amely mellett jog oldalt Pataky Arnold dr., a Pázmány Péter Tudományegyetem prorektora és az egyetem tanári kara, baloldalin pedig Szendy Károly polgármester és

az alpolgármesterek haladtak. A Szent Jobb-körmenet alatt a főváros felett állandóan cirkáltak a katonai repülőgépek.

Országosan rendezik a teljes vásárnapi munkaszünetet. A vásárnapi munkaszünet tekintetében eddig városokként és megyeként különböző szabályok voltak érvényben. Most törvénytervezetet dolgoztak ki, amellyel az egész országba kiterjedően egységesen rendezik a kérdést. Az új törvényjavaslat szerint a vásárnapi és Szent István-napi munkaszüneten kívül kötelező munkaszüneti napok lesznek: új napja, március 15-e, húsvét, pünkösd és karácsony ünnepének mindkét napja. A törvénytervezetet legközelebb letárgyalják az összes érdekeltek bevonásával. Az ipari és kereskedelmi érdekképviseletek a teljes és megszakítás nélküli vásárnapi munkaszünet elvi álláspontjára helyezkedtek.

Kánikula augusztusban. Általában azt tartják, hogy a kánikula István király napjának tőjének véget szökött érnei és az időjárás ekkor érezhetően kezd vesztetni nyári jellegéből. Idén úgy látszik, fordítva történt a dolog. Augusztus második felében váratlanul nagyon meleg fordult az időjárás és napokig kánikula meleg volt. Ez nagyon sokat segített a kukorica felékezésén. Ugyancsak megkönnyítette a learatott gabona behordását. A meleg időjárás igen jó hatással volt a gyümölcs és szőlő fejlődésére és a réteken a sarjunövés is igen erőteljessé vált.

Rendkívüli időjárás van Argentínában! A föld déli féltekén fekvő Argentína területén rendkívüli időjárás uralkodik. Az egyenlítő felé eső sík részeken forró homokviharok pusztítanak, amelyek sok helyen megsemmisítették a termést. A Kordillera hegységben pedig óriási hideg van és hóviharok pusztítanak.

Nem szabad felekezeti villongásokkal forgácsolomk nyitok. A jelen nehézüldelmében legyünk büszkéek magyarságunkra, keresztényi alázattal kövesseük a krisztusi örök igazságot. Az első magyar Szent István-nap pedig legyen memento arra, hogy egymást megbecsülve, támogatva, hitünket erősítve az egyik nemzedék átadja majd a másoknak a eszorhatatlan hitbűséget és házasretetet.

JOZÁN MIKLÓS

az ember saját erőfeszítésével akarta építeni a boldogságát. Kétszázmillió ember parancsa. Nagyobb birodalom volt, mint Európa. Méhételagság és kínesek tárnái voltak. A kapitalista világ nagy erepei a haszon jegyében szálminden termelési eszközt — mérnököt — és amit a tőkés világ csak alkotott. Lenin — nében állva — mint a világ főmestere, az egész földkerekség segítségével elkezdte az új nyomat, amelyik a csillagokban volt abban is világtörvényszerűtől rendelés, hogy több, mint évtized adatott Leninnek és családjának; mulassák meg, adnak. Lélekzelvisszafolyó nagyos és zúgolódó lömegek a világ részében. Még mindig andtak le arról, hogy új megületeit. Most már kiderült, a földi kárhózat sokféle öröggel avál egy óriási „vörös madár” a bolsevista mend, amely eszontokat, izmokt és szivert. Kétségtelen, hogy Lenin a valóságosan, feltámadhatatlan mímia. Egy véres álom magy egy nagy rajongó kísérlet, amely eddig talán a legtöbb összevedést termelte a földön.

## VAKABLAZ

Financzország katonai levere-menem tanította meg és nem adította meg ki a nők divatát. Olvassuk, hogy Párisból a divat egyeduraltmárekednek, s mint valamikor a kőkők gondatlan évelben, annak most sinez nagyobbája, mint hogy a női divat irányító legyen. Ezt a kezdés könnyű gondolkodású személy előtt egy évtizedekre katonai és politikai összehatalás csak műelő epizód a dírkéletűségével szemben, de lehet kiközéketeni eddigi medréből. A kenyérférféttől azeval mered az emberek szemébe, de a francia dióabb és újabb változatokat. Így legutóbb arról olvastuk, hogy a nyáron Párisban aranylábszár a divat. Ezt úgy értenet, hogy a párisi dáms, nem viselt harisnyát, a bokál körül aranyszüire festi a vil, s azkál a boldog gondolatok árakkal vele, hogy nagyon jól viselgetik, ha tudná, hogy mi valszatellái és oszobi az a vil. Az ország nyugt az összes nyomorúságát, az emberes milliók éheznek s a párisi kék aranylábszárral járnak.

Egy szövetkezeti falu: Kézdialmás. A község kicsit messzire fekszik a rendes úttól, a gépkocsis néhányszor el is akad útközen. Az utas azt hinné, hogy valami Isten háta mögötti kis községbe vezet a görögnyelvű út, ahol alig piszlálol valami halvány fénye a szövetkezeti eszmének. A családás azonban igen kellemes: Egyik legöntudatosabb szövetkezeti falu húzódik meg a „Kézdialmás” név mögött. Szép üzlet, tiszta és rendezett polcokkal, jó áruválasszal fogad. A vezetők beszélni kezdenek viszonyairól. Szerények és szűkszavúak, mint a Székelyföldön általában. Van itt eredmény bőven és mintaszervi szolgálata a szövetkezeti eszmének. Új székházat akarnak építeni, mert a régi egy kicsit avult és szűk már az izmosodó „szétség” igényeihez. Olvasótermet, előadási nagyertermet, a gazdákör gépeinek külön helyiséget építenek. A szövetkezeti eszme terjesztése ebben a községben már az iskolás gyermekek között megkezdődött. Az iskola udvarán külön épülete van az iskolaszövetkezetnek s a kis székelyek ebben tyúknépszéket tartanak fenn. A mintaszervei szép kis épületben korszerű tojás és üllő-sorok vannak, beton padozata, homlokzatán a következő felírás: **Kézdialmás Róm. Kat. Elemi Népiskola Iskolaszövetkezet.** A kis épület mögött, amely az iskolaszövetkezet jövőépítő munkáját jelképezi, emelkedik a régi templomtorony. Alig néhány méter távolságra egymástól a jövő és a múlt... A régi templomtól a múlt század végén földrengés pusztította el, csak a torony maradt épségben. Ahhoz építenek most új hajót a hívek. A régi, évszázados torony derekán még most is ott látszik a keskeny piros-fehér-zöld csík. ott volt a román elnyomatás idején is csak éppen eltakarták az ágak s a hűjám termő növényzet. Kézdialmás népe viágyzott arra, hogy ősi templomáról nehegy eltűnjön a magyar nemzetlázis... Talán ez a nemzeti jelkép tartotta a hitet az anyiszor megzsarolt, kirabolt Kézdialmás népében. Ez adta az erőt is ahhoz, hogy a szövetkezet segítségével építhetett házat a református egyház s hogy maga a szövetkezet, amelyet ma szöves helyekről anyai támogatás ér,

olyan sikerrel folytathatott nemzetmentő munkát a múltban. Mintha csak ezt az eszmét fejezné ki egy öreg kézdialmási szövetkezeti tag, amikor a látogatókat így köszöntötte: — Hála Istennek, hogy vagyunk s adja Isten, hogy legyünk...!

**Kisgyermek játéka a mérges kigyóval.** Egy morvaországi községben vipera kigyó esett le hordás alkalmával egy székelyről. Egy kisfiú a kigyóval játszadozni kezdett. Apja észrevette és agyonverte a kigyót, amelyről kiderült, hogy mérges viperakigyó volt. Szerencsére a kigyó a kisfiút nem marta meg.

**Zsidó orgazdánakál száz ezer pengő értékű ékszeret talált a budapesti rendőrség.** A Szent István-héten szokásos ellenőrzés során a rendőrség a József-körúti Simplon-kávéházat látogatta meg. A kártyaszobában tetten érték Arányi Simon Sándor 65 éves ékszerész és Fischer Béla 45 éves ékszerészegédet, akik iparigazolvány nélkül ékszerrel kereskedtek. Mind a két zsidónál több, mint 100 ezer pengő értékű ékszeret találtak, amelyeknek nagyrésze zsebmetszőktől és betörőktől származik. A két orgazdát a rendőrség őrizetbe vette.



A Duce fia próbarepülés alkalmával lezuhant és súlyosan megsérült. Az olasz népi Duceja munkás életének legsúlyosabb áldozatát hozta, amikor fiát elvesztette. Mussolini abban a harcban, amelyben Európa nagy ügyéért küzd, most elszívta a legnagyobb fájdalmat, amelyet egy apa érezhet, aki elvesztette édes gyermekét. De a fájdalomtól erő, elszánt akarat és dicsősége születik.

**Havazott a székelyföldi havasok augusztus elejének rendkívül hideg időjárása a székelyföldi Kézdialmásban havazást okozott. A magas hegyeken kisebb déry időjárásnak ez a hirtelen bekövetkező augusztusban sok évben meg nem történni. A lehülés azonban nem tőls, és rendszeren az időjárás szépen kimelegszik, amint rövid tapasztalni lehetett.**

**Megindult a málnagyűjtés a Székelyföldön.** A Földművelésügyi miniszter által kezdeményezett Erdélyrészi Hangya Szövetkezet meg szervezett erdei gyümölcsök gyűjtését belül, ez a héten a málnagyűjtés az egész Székelyföldön megindult. A természet igen szépnek látszik és a szedők egész seregének már a kora hajnali órákban a hegyek felé, hogy ott kosarikkal szedjék ezzel a kincsekkel vadontermő erdei gyümölcseket. Tudomású, hogy az idén a kertek művelésük nagyrészt elpótlotta a tavaszi fagy, a kedvező időjárás és nem utolsósorban a gyümölcsfák elhanyagoltsága. Az erdei gyümölcsök gyűjtése kitüntetett figyelmet érdemel, mert ezek a gyümölcsök most már hivatva vannak kimaradt kerti gyümölcstermés pótolni, hogy ezáltal is hozzájárulnak a mai súlyos közlelmelési problémák, legalább részben megoldásához. Amennyiben az időjárás vezni fog, úgy remény van rá, az ország minden lakójának a leszálló, hogy családja szűségétől a gyümölcsökből készült italok kevesonyakkal és szörpökkel fele és ezáltal megvalósulhat az a megoldás, ami a földművelésügyi miniszter az akció kezdeményezésekor tette és pedig az, hogy székelyföldi mezeink által szedett málna, áfonya és szederfélék minden szemével meretlen, az ország minden lakó gyermekétársáiknak szerez meg azt az élvezetet, hogy a gyümölcsökkel havasi frét és illatát odaszólják gyermeklétsáik elé, a gyümölcsfélék gazdag vitamin tartalmát éppen olyan rózsás arcú fiatalok jókedvet kapnak, amilyenell megáldotta székelyföldi mezeinket szedés közben havas szöndus éltető levegője.

lyen a szórvány ifjúsága? Olyan, maga a szórvány. Ha gondozzák órványt, akkor valószínűleg nincsen baj az ifjúsággal sem, de ha soha se nem néznek, akkor az ifjúság is szórványt és gondozatlan, mint a szórvány.

**DR. KOMJÁTHY ALADAR.**

telékek és adók emelése — hadi-terelési adó. A jelenlegi viszonyok miatt az államháztartás bevételeit meg kell növelni. Ennek érdekében a pénzügyminiszter a költségvetés országos bizottság elnökének országos bizottság elnökének rendeleit terjesztett, amelyek megnevezik az államháztartás bevételeit szaporítani. Így az illetékek arányát 20 százalékos pótlékokkal 20 százalékkal emelték fel. A pótlékok arányát az államháztartás bevételeinek 25%-os emelést jelent. A pótlékok arányát illetékek arányosítása iránti intézkedés történt. Hasonlóképpen az adók emelése iránt is. Az általános forgalmi adó kulcsa 4 százalékról 5 százalékra emelkedik s felhatalmazást kap a rendelet arra, hogy a forgalmi adóváltások kulcsai is felhatalmazottak legyenek. Változatlan marad

azonban — tehát nem emelkedik — a liszt, a hús, a cukor és a gyufa forgalmi adóváltásának kulcsa. Ugyancsak a rendelet a fenyőzési forgalmi adók felső határát 20 százalékról 30 százalékra emeli s felhatalmazza a pénzügyminisztert a fenyőzési forgalmi adó alá eső áruk és vállalatok új kijelölésére. E rendelet végrehajtásaként a pénzügyminiszter egyidejűleg intézkedett a forgalmi adó-váltások és a fenyőzési forgalmi adó kulcsának új megállapítása iránt. Felemelték a dohánygyártmányok eladási árát is 7—33 százalékkal. Azonban változatlan marad, tehát nem emelkedik, a mezőgazdaság szempontjából nagyfontosságú növényvédelmi szerek ára. A dohányárusok jutalékának százaléka az áremelés után is változatlan marad. Emelkednek a szeszadói árak is. Így az itali szesz ára hektoliterenként 300 pengővel, a motorhajtásra szolgáló virtelemitett szesz ára pedig 100 pengővel emelkedik. A söradó 1 pengőről 2 pengőre emelkedik. A szivarkahüvely adója 23 fillér helyett 32 fillér, a szivarkapapíré pedig 9 fillér helyett

13 fillér lesz. Az izzólámpák adója 15—900 fillérről 20—1170 fillérré, a rádiócsövek adója pedig 2.25—90 pengőről 2.90—117 pengőre emelkedik. A margarin, margarinajt és mesterséges ételzsír adója 40 fillérről 1 pengőre, az étolaj adója pedig 25 fillérről 63 fillérré emelkedik.

Országsszerte erős ütemben folyik a bekötött utak építése. A kereskedelem és közlekedésiügyi minisztérium útépítési osztálya változatlanul erős ütemben folytatja a bekötött-útépítési tevékenységét. Varga József kereskedelmi- és közlekedésiügyi miniszter ismeretes, két évvel ezelőtt nyilvánosságra hozott útépítési programja óta száz és száz községben építettek bekötött utakat és annak ellenére, hogy az európai helyzet igen sok meglepetéssel szolgált, a bekötött utak építési programja semmiben sem szenvedett változást. A legutóbbi hónapokban a terv szerint lefektetett útépítési munkálatok befejeződtek és a munkálatok nagyságát az jellemzi a legjobban, hogy átlagosan 6—7000 munkást foglalkoztatnak csupán csak a bekötött utak építésénél.

**EDDIG ÖNÉRDEK — EZUTÁN KÖZÉRDEK**

A VETŐMAGVAK SZÁRAZ VAGY NEDVES PÁCOLÁSA EZEN ÁLLAMILAG ENGEDÉLYEZETT CSÁVÁZÓSZEREK VALAMELYIKÉVEL. ENGEDÉLYEZETLEN UTÁNZATOK HASZNÁLATA ÖNKÁROSÍTÁS.

SZÁRAZON, HA A VETŐMAG USZÖGMENTES:

**ARZOPÁC**  
**PORZOL**  
**TILLANTIN**

NEDVESEN, HA A VETŐMAG PUFFANCOS:

**BIGRIOL**  
**HIGOSAN**  
**TILLANTIN**  
(NEDVES)

ANYAGRENDELÉS — FELVILÁGOSÍTÁS:

**AGRO** NÖVÉNYVÉDELMI ÉS MEZŐGAZDASÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST, IV. FEHÉRHAJÓ-U. 2.



## Mennyi mustra számíthatunk a különböző gyümölcsöknél?

Különböző mennyiségű lehet a lé nemcsak a gyümölcsfélesége, hanem fajtája és érettségi állapota szerint is. Nagyon erősen befolyásolja a lé mennyiségét a gyümölcsmalom és a gyümölcslészűrő teljesítménye is. Természetes, hogy minél lédúsabb a gyümölcs, minél alaposabb feltárási munkát végezt a zúzó s minél nagyobb nyomást fejtett ki a sajtó a megzúzott, szétépett sejtekre, annál jobb lesz a lényeremény. A legmagasabb kitermelést a csak nagyüzemben alkalmazott víznyomással sajtók szolgáltatják. Mindezek figyelembe vételével, átlagosan a következő lémennyiségekre számíthatunk, 100—100 kilogramm gyümölcs egyszerű kiszajtolásánál:

Kézi üzemi sajtóval:

Alma	55—65 liter
Szőlő	70—80 „
Körte	60—70 „
Meggy	50—60 „
Ribizke	65—75 „
Egres	50—65 „
Eper	60—70 „
Málna	60—70 „
Szeder	70—80 „
Áfonya	65—70 „

A kiszajtolt lé, mint kiváló tápanyag, igen gyorsan erjedésnek indul. Ezért a gyümölcs válogatást, mosását, zúzását és sajtolását lehetőleg hűvös helyen kell végezni.

A sajtóról aláfolyó lé nem teljesen tiszta, gyümölcsrostokon, héj, mag, vagy kocsányrészekre, esetleg homok, vagy egyéb tisztatlanságokon kívül, olyan nyálkás, kocsányos szerkezetű vagy finom csozslás tisztatlanságokat tartalmaz, melyek a szűrést, a szűrőfelület gyors elfoamasztását, lehetetlenné teszik. Ezek a tisztatlanságok, a lé felmelegítése alatt, a megalvadott fehérlék és tovább kiváló egyéb anyagok következtében, még jobban felszaporodnak. Ezen hiba elkerülésére vagy legalább is csökkentésére szokták a leveket a csírátlanítás előtt, derítéssel megtisztítani.

### A keresztezett baromfiak értéke.

A keresztezett baromfiak, mint husállat, igen értékes, a kérdés az, milyen fajtákat keresztezzünk. Magasabb súly és jobb takarmányértékjelzőképesség majdnem minden esetben várható, sokszor csak a tarka tollazat zavar. Plymouth kakasok-

nak Rhode tyukokkal történő keresztezésénél az összes csibék egyenletesen csikóztak; fordított esetben csak a fiatal kakasok csikóztak, a jérecsibék pedig feketék. Jó keresztezés, ha nem is olyan elterjedt, fehér Wyandotte kakasok Rhode jérecsikkel. Mig tiszta fajú Rhodok 12 hetes kor-

ban 2.25 kg-ot nyomnak, a tiszt fajú Wyandottak 2.50 kg-ot, a keresztezés 3 kg-ot eredményezett ugyanazon korban. A mell és hátán nem találhatók csupisz blyek, a tollazat színe fehér, egy fekete tollakkal, avagy a fehér tollakon mutatkoztak fekete foltok.

## Augusztusi tennivalók a gyümölcsösben

A termésküli fák száraz, beteg ágait vágjuk ki, a koronákat pedig ritkítsuk. A terméssel megrakott kocsiját alátámasztandók.

Sokszor előfordul, hogy egyes ágak, — különösen, amelyek villát képeznek —, ha sok rajtuk a termés, később kiindulási pontjuknál szétvállással, megrepedéssel fennaknak. Ezeket vagy vaskampóval, vagy bármilyen más módon összekötjük.

E hónap elején túl nyári trágyázást már ne esztőlünk, kivéve az őszi barackot, mely ha terméssel megrakott, erősen hígított trágyával mérsékelten öntözhető a tiszta vízzel való locsolás maga is megőrveli az őszi barack gyümölcsét.

Nyári gyümölcsök, korai alma, körte teljes érés előtt 1—2 nappal szedendők, az elszállításra szánt barackot csak akkor, amikor árnyékban levő oldal is színesedni kezd, lehet vágni.

Csúszzáradásnál a beteg ágcsúszkat az ép részektől kell vágni.

Rágó kártevők ellen arzéntartalmú szerekkel permetezzünk. Ott, ahol gombabetegségek is fellépnek, készítményeket is használjunk. Levéltetűk, vértetűk ellen erőlyes harcunkat folytassuk!

A málna letermelt vesszőit kivágjuk. A földbe kacsai leszedendők. Az erősítő ágyba júliusban áttűző eperpalánták e hónap közepétől szeptember közepéig végleges helyükre ültethetők.

Faltűző (víz) hájtásokat kelő módon kell metszeni vagy 6—7 szem felett meg kell csavarni.

A lehullott gyümölcsöt naponta felszedjük.

A fák fánnyérját gyomtól mentesen, állandóan nyitva tartjuk.



gálatai alapján a különféle adottságok következtében ez a mennyiség csak 24 millió kg. lehet. Németországi gyakorlat szerint 1000 kg. állati letemből 250 kg. állati lisztet, 100 kg. állati zsírt nyernek. A kormány éppen ezért elhatározta, hogy Magyarországban is bevezeti az állati tejek feldolgozását. A tervek szerint az országot 40 körzetre osztják be és ugyanennyi feldolgozó üzem is lenne. Hatmillió pengővel közérdekű részvénytársaságot alapítanak, melynek felét a földművelésügyi minisztérium, a másik részt a mezőgazdaság jegyezné le. A mezőgazdaság nagyot nyerne így, mivel a földművelésügyi minisztérium az elhullott állat bőre értékének felét fizetné ki készpénzben, míg az állat sulya utána 3 fillért adna kg-ként. Nagy nyereség lenne azonkívül a mezőgazdaság számára az állati húszisz- és a többi termék is.

#### A fertőző sertécbénulásokat be kell jelenteni.

Tizenkét évvel ezelőtt a volt Csehszlovák köztársaság tescheni kerületében bénulásos tünetekkel járó, fertőző sertésbetegségeket észleltek. A betegség pár év alatt elterjedt a volt Csehszlovák köztársaságban, majd Bajországon, Szászországban és Ausztriában és eljutott Jugoszláviába is. A Muraköz visszafoglalása után megállapították, hogy ez a betegség ott nagyobb mértékben el van terjedve. Újabbban néhány esetben Szlovákiával, Németországgal és a visszafoglalt Murakközzel határos területeken is megállapították a betegséget. Minthogy a fertőző bénulás rendkívül ragályos természeti és súlyos veszteségeket okozhat, a betegséget a földművelésügyi miniszter bejelentés kötelezettsége alá utalta és szigorú előírt rendszabályokat léptetett hatályba a betegség terjedésének megakadályozása és elfojtása érdekében.

#### A borsó lisztharman betegség.

Rendszerint hűvös, alacsony fekvésű helyek növényzetét támadja meg. Kifejlődését előmozdítja a talaj nedvessége és a vetés sűrűsége. A lisztharmanos borsó leveleit hibásan fejlődnek ki. Némelyik összességesebben, mások meg fejteltenek maradnak és hüvelyeket alig hoznak. A képződött hüvelyekből sokszor hiány-

zik a mag, görbék és kicsinyek. Minthát minden lisztharmanos, ennek is a kénés oldatokkal való permetezés, vagy kénporozás (nedves levelezéssel) az orvossága. A beteg borsó levelezését ne hagyjuk őszel ki, hanem gyűjtjük össze és égessük le.

#### Az állam vásárolja meg az egy évesnél fiatalabb borjúkat!

Közöltük lapunkban, hogy a kormány megígította, a 4 évesnél fiatalabb, nőivaru szarvasmarhafélék levágását. Ezzel kapcsolatban rendelet jelent meg, amely az 1 évesnél fiatalabb üszöborjúkról intézkedik. A rendelet szerint az ország bármely területéről származó 1 évesnél fiatalabb üszöborjút fel lehet ajánlani az államnak. Az állami az ilyen üszöborjúkat az állami borjúkiosztás akciójára fogja felhasználni. Az állam csakis olyan borjút vásárol meg, amely erre a célra minden tekintetben megfelel.

#### Mivel etessük a galambokat?

A galamb főleg gabonával táplálkozik. Szivesen eszi a búzát, az árpat, aprószemű tengerit, a kölest, a pohánkát, a rizset, továbbá a hüvelyes magvakat (borsó, búkköny, szójabab). Különösen kedveli az olajos magvakat. (Kendermag, repcemag, lenmag), melyek a párazást előidézik és a tollazat fényét növelik. Megeszi természetesen a gyomnövények magvait is. A szemes eleségen kívül előszerű főtt burgonyát korpával meghintve, salátát, vagy más zöldséget is adni a galamboknak.

Ha a galamb nem tud magának élelmet keresni, akkor naponta legalább — testnagysága szerint — 25-40 gramm szemes eleséggel tud megfelelni táplálkozni. Nyáron mezőre vagy az utcákra kijáró galamboknak alig kell otthon eleséget adni, míg ellenben télen, továbbá vedlőkor, vagy akkor, ha fiókái vannak, bővebben kell mérni adagját.

Az erőnyújtó tápanyagokon kívül adjunk galambjainknak elegendő sót, meszet (iszapolt krétát vagy falótörleméket) és homokot. Gondoskodjunk természetesen állandóan friss ivóvízről is. Télen naponta kétszer, nyáron háromszor etessük.



#### Ki kell függeszteni a hatóságijegyzéket.

A kormány rendeletet adott ki, amely kimondja, hogy minden kereskedő és iparos, aki akár közvetlen fogyasztás, akár pedig további adás céljából árukat forgalmaz, a letelehelyezésében köteles a hatóságijegyzéket kifüggeszteni. A rendelkezés ellen vétőket szigorúan megbírtetik.

#### Mikor kell bejelenteni a gabonafelelőselet?

Közöltük lapunkban, hogy a gabonafelelőség egyharmad részét minden gazda legkésőbb augusztus hóának 15-ig fel kellett, hogy ajánlja a gabonavásárlásra jogosított bizottságnak. Tekintettel arra, hogy nyaradnak a csépléssel megkésztet, a köteleltatási kormánybiztos a bejelentés előt feltmentést adhat október 31-ig. Ezen a helyen is hangsúlyozzuk, hogy a bejelentési kötelezettség nem csak a kenyérmagvakat, tehát a búzát és rozsrá vonatkozik, hanem árpará és zabra is.

#### A vitaminos jelzőt nem szabad alapítalannul használni!

A Földművelésügyi minisztériumban rendelet tervezetet készítenek a különböző termékek vitamin tartalmára vonatkozó jelzés készítésére. A jövőben az engedélyt csak olyan terményre vagy cikkre adják meg, amelynek eredeti természetes vitamintartalmát dúsították, vagy pedig valamilyen módon, tehát besugárzással vagy hozzákeveréssel vitamint juttattak bele. Vitaminos jelzővel csak teljesen zárt csomagolásban szabad forgalomba hozni cikkeket.

#### Szabályozták a tejtermékek kivétel Kolozs megyében.

Kolozs megye nagybaj fogyasztók központjaiból az utóbbi időben a tej és a tejtermékek csaknem teljesen eltűntek. A hatóságok a baj megújulás érdekében úgy intézkedtek, hogy Kolozs megye területéről tejtermékeket nem lehet kivinni.

## magyar nemzet verses története

### A MOHI PUSZTA.

Bérelt Batu kánnak pontra jóslása,  
Hogy a szekérvárból nincs szabadulása  
A magyar seregnek. Mint a birka aklát,  
El a szekérvárból szintén nem hagyhatták

Mert az éj hogy sárú palástját terejté,  
3 korán vigadók még álomba rejté,  
A futó ellenség, kit senki se ázútt,  
A sötét éjbe vastag reményt fázútt.

Megfordult azonosát, Haditerve tisztáztá,  
Ny sötéte alatt lopakodik vissza,  
A magyar seregre — kárán majd megtanul —  
Ánt a tüzes vihar, csap le váratlanul.

Mudta a tábor mély, máknávos álmát,  
Ésön hallá zúgni a pokoli lármát,  
A helyet a tatárhad a táborra rontott,  
mi amugy se volt sok, szörnyű rendet bontott.

avar, fejtelenség, megbomlása rendnek,  
szörnyű össze-vissza! melyek im teremnek,  
A a szekérvárból négy sarkába lénged,  
eszmét...! Mi lesz most nyomorult bazánkka!..!

### A haza cselédje

Ag Julis a dombhajlathoz ért és megpillantotta a tás-  
gér lomboz borultak rá. És az egésze az alkony.  
na nap átparáztott a rések és áhítatos mozdulatlan-  
a a tátra, a tanyára, ahol Kajtár Sándor lakott öreg-  
vel.

Julis hirtelen megállt, mert bizonyos, hogy a munkás-  
tanyságyudvaron húzolt. Már pedig ne lássák siető igye-  
ke. Ag Julis nem szokott sietni. Különösen nem a Kaj-  
tárára...

Julis cseledek cipelt valahol. A leány leterült a szénára és  
nézte a házat, amely az ő tulajdonuk volt. A munkás-  
tanyságy nekik dolgozott Kajtár Sándorral, a gazdából lett  
szőlővel együtt...

Évekkel ezelőtt történt, hogy Sándor, aki most is  
genyének érezte magát, táncra kérte Julist. A leány  
fordult és Dara Pált, az egyik módos legényt fogadta  
szól. Sándor pirulva állt a nyilvánosság gyehennájá-  
ján elment és soha többé nem tette lábát a koszmába.  
Egy harag lobbant ki Julis válaszából. Még a nagy-  
álta rá. Az öreg Ag András gyűlölte valamért Sán-  
nyapárt, Kajtár Mihályt. Aztán egyik évben elvitt a  
darabot a Kajtár-földről, egyenesen az Ag-birtokra.  
Egy évben az ital áztatta tönkre a Kajtár-földet. Így  
felváltva, amíg Ag András tulajdona lett minden-  
sak féllábnit hagyok neki! — mondotta a gyű-  
...

Julis apja, Ag Márton már engedett a haragból. Bár a  
féllábnit hagyok neki! öröklött törvény volt a  
tan. De a két apa együtt szolgált a Hazát. Bajtár-  
tan. Azok közt pedig nincs helye a haragnak. Így  
tud hogy Ag Márton megtűrte Kajtárékat a maguk  
tan. Amolyan cselédnyára lett a hajdani Kajtár-ta-  
ny. És a legutolsó cseléd benne Kajtár Sándor. Ag Ju-  
reztette vele leinikább

Az ősszel tengerre dagadt a patak. Sándor vagy két  
tucat emberrel kirohant a nyúlátra és egész éjjel römte a  
réseket. Nem is történt baj Ag Mártonék, Daráké, Bársor-  
nyék és a többiek földjén, csak éppen a Kajtár-tanya ke-  
rült víz alá.

Karácsony táján Ag Márton a halál környékére.  
Csak később tudta meg Julis, hogy Sándor vágatott be  
éjjel az orvostól a városba és mentette meg az apja életét.  
Még idejében vágtak eret rajta. Julis elhatározta, hogy al-  
kalomatán megköszöni Kajtár Sándornak. De a leány,  
aki amugy is kerülte a leányt, bevonult katonánnak.

Sándor tavaszkor már uthon is volt. Nagyon megbujt  
a tanyán, mert Julis nem találkozott vele. Aztán jött a  
nyár, de Kajtár Sándor, az első kaszás, nem volt az aratók  
közt. A leány nem kérte az apját, hogy hol van a leány.  
Másoktól meg nem akart érdeklődni...

Aratóünnep volt. Julis meglepette a táncot és leóára  
pihent. Aztán egyszer csak megakadt a szeme Kajtár Sán-  
doron. A leány magában állt. Tekintete komor volt és me-  
rengő. De a mellén fényes érem tündökölt. A hajdani első  
kaszás azonban csak árnyéka volt önmagának.

Találkozott a tekintetük. Aztán Sándor lassan le-  
hunyt szemét, mint aki védekezik a napfény ellen. Julis  
szívét előntette a forrásig, majd gondolt egyet és mindenki  
ámulatára, egyenesen a leány felé irányította léptét.

— Sándor!... Táncoljunk egyet! — próbálta beiktetni.  
A leány szomorú mosollyal nézett rá:

— Nem! — szólt harag nélkül — Most visszaadom  
a kölcseim! — és sóhajtott.

Julis arcán lángot vetett a megsértett büszkeség:  
— Soha többé!... Egy féllábnit sem táncolok Kajtár  
Sándorral!

Sarkonfordult és belédobta magát a táncba. Feléje se  
nézett a leánynek. De azért tudta, hogy ott ül magában  
és nem táncol senkivel... Közben hallotta, hogy Kajtár  
Sándor golyót kapott a mellébe »is... amit kivettek...  
De mintha a lelket is kivették volna — gondolta Julis és  
egy pillantásomra dobott feléje.

Ekkor a leány felállt és elindult. A leány ránézett  
és majdnem felsikoltott. Elhűlt benne a vér és fájdalom  
nyílt a szívébe.

Kajtár Sándornak mullába volt és bottal járt.

Tehát ezért »adta vissza a kölcseim!«

Julis most a dombhajlatnál merengett. Egi illatot ho-  
zott a szellő; a föld és a széna szagát. Körülnézett, mint  
aki attól fél, hogy meglátják gondolatait...

Arnyék közeledett a domb mögül. Kajtár Sándor volt.  
Megállt és a lányra emelte tekintetét. Julis sok mindent  
akart mondani, de csak alig buggyant ajkáról a szó, mint  
a telt üvegből:

— Sándor!... Megjjesztett!

— Nem volt szándékomban...

— Sándor... én nem tudtam, hogy... — a leány néma

maradt, csak a gyengéd mozdulat, ahogy megérintette a  
leányt karját, fejezte ki érzelmét.

— Julis! — sóhajtott a rokkanat. — Már nem szol-  
gálhatom a Hazát, sem Ag Mártonékat. Csak egy féllábnit  
maradt belőlem... Ezzel ballag az »első kaszás«, amíg  
szembetalálkozik a »másikkal!«

— De szolgálok majd én Kajtár Sándort, a Haza  
cselédjét! — sutogta a leány. — Ezentúl együtt megyünk...  
messzire, a mi tanyánkig, a Kajtár-tanyára...

Csillagfény gyűlt ki fölöttük. Összesimultak. A leány,  
egy féllábnit ember és egy bot...

(K. U.)

Csataljai József,

## A bethlehemi barlang-kaporna

Ki ne volna kíváncsi a barlangistálóra, amelyben közel kétez év a világ Megváltója született? A képzelet számtalan fajtára rajzolta a Bethlehemi Barlangot, a kis parasztyerekek kedves formáitól sok nagy művész bíres alkotásáig. Pedig a Születési barlang egy alakban tartotta megformáját tizenegy évszázadon keresztül, amióta Jusztinian császár a felete elől bázilikát, Ilona császárné nevedik századból származó művét helyreállította.

A Magyar Szentföldi országos mozgalma felépítette a Hűvösvölgyben Heinrich István-u. 5. sz. alatt a Bethlehemi Barlang hű másolatát. Három évvel ezelőtt a Szentföldi Biztos Hivatal műépítész, a helyszínen tanulmányozta a Katolikus Egyház ezca egyik legfontosabb szentélyét. A legapróbb részletekig menő feljegyzési alapján, pontosan azonos méretekkel és formákkal készült el a mű, amely az egész világon az első hiteles másolat az eredeti kegyhelyről. Az igen változatos és bonyolult formájú természetes barlang felépítése nehéz feladat volt. Először a kőető falait és fedelét kellett megépíteni, majd a teljesen szabálytalan belső torz felületeket kiképezni. Technikai szempontból szokatlan és nehéz feladat volt ennek a belsőségnek a kialakítása. Az építész szinte szobrász módjára e befedtet légtérben kijelölte a megmintaadó bonyolult sziklaformákat. Eze vonása nyomán az ácsok deszka vázat állítottak fel, melyre vasbetetes dróchlátót vontaak. A fordított formára először hűbenton réteget kellett készíteni, amely olyan erős lett, hogy faminta pusztulása után is szilárdan fog állni. A szükséges és ritka torkrétebeton készítő gépet a MÁV-ingeny becsújtotta a szentföldi ferencendi zárda rendelkezésére. A gép nagy légköri nyomással szőrt cementdús be-

tonanyagot a mennyezetre és oldalfalakra. Majd az egész munka végzetével természetes körteggel vonta be, tényleg jöttek a nemes márványoszlopok, amelyek a központi oszla-azarmázó díszítő tagozatokat híven utánozzák. Fehér és fekete márvánnyal készült el a padló. Ezüstből a mennyezet helyét jelölő világítás.

A fény vízszintes árad a barlangba a három szentély felől és kiemeli a szikla minden domborulatát. Először az első bazilika felől, a barlang fel van nyitva. Itt van a legmagas és legbonyolultabb részletekkel rendelkező, hatalmas vasasó zárja el, modern művészi fűzőszattal. A Megváltást hírüladó csillag jelképéből van kialakítva. Néhány merész vonással, az eredeti jelleg megváltoztatás nélkül, a Születési Hely másolatán a mai kor szeméremnyilvánul. Ez a szellem elhagyja a közelmúltból származó járulékos díszítéseket, előmozdi a Bethlehemi ható drapériákat és egyéb ó-szlávós dűskálkodásokat. Hiányzik a tömörked mécses és talpatos gyertyák, részényi puritánság járja át, ami a mi lelkivilágunk megfellelőbb.

A Bethlehemi Barlang a leendő szentföldi bazilika első kápolnája. Melléje fog felépülni a bibliai történet helyének még 18 szentélye. Ha a kápolna sor elkészül, hatalmas kupola kerül az általuk bezárt tér fölé és a szentély a Magyar Szentföldi templomban zárja. A nagy feladat első részlete már meg van oldva. A Bethlehemi Barlang bizonyítéka annak, hogy az elgondolást meg lehet lósítani. A hívő közönség, a feleszes hatóságok és a értök köre, bizonyára méltányolni fogják ezt a nehéz rűlmények között végzett munkát és a Szentföldi Hivatal Budapest, XII., Heinrich István-u. 1-5. számú vábái terveihez segítségét nyujtanak.

P. Káposztás

## Apróságok - Adomák

**Melyik az ember legalkotóképesebb kora?**

Amerikai lapjelentések szerint az olói egyetem tanárai vizsgálatot indítottak arról, hogy megállapítsák, melyik életkor a legtermékenyebb és legalkotóképesebb? A vizsgálat kiterjedt az írókra, tudósokra, feltalálókra — sőt a sporthajókókra is. Sok megállapítás szerint az ember alkotóképessége a harmincas években éri el tetőpontját. A mozisínészek 25—28 éves korukban érik el legnagyobb sikereiket, a mozisínésznők 23 éves korukban. De vannak ennél sokkal fiatalabb korban elért sikerek is.

Vizsgálat tárgyává tették 244 nagy kémikus alkotómunkáját, s itt a harmincéves korhatárt találták a legalkotóbbnak. 402 feltaláló vizsgálata a 33—36 esztendő közt állapította meg az alkotóképesség maximumát. A novelláírók legtermékenyebb kora a 30—34 év, a nagy irodalmi mesterműveket pedig általában 40—44 éves korban alkották. Az 50 évet meghaladó írók munkái már csökkent értékűek a gyűjtött adatok szerint. Korukra és

környezetükre a legmélyebb hatást olyan könyvek tették, amelyeket szerzőjük 40—41 éves korukban írt. Legszelídségesebb a korhatár a zeneművészetben. Mozart már 8 éves korában négy művet adott ki, míg Händel és Verdi mesterművei öreg korukra estek. A sportolók legsikeresebb éve a huszas éveknél kezdődik és maximumát 27—29 éves korban éri el.

### A méz baktériumölő.

A méz mint baktérium-ölő óvszer is figyelemre méltó hatást gyakorol. Antiszeptikus tulajdonsága főleg a légzőszervek, torok- és mellbetegeknek megfelelő hatást eredményez. Forró citromos tea mézzel edesítve elsőrangú nyálkaoldó és köhögést csillapító házszer.

A méz gyógyszerének különösen nagy tere nyílik a különféle ideg- és szívbetegségeknél, lévén a méz kimondottan izomtápláló. Itt a különféle mesterséges gyógyszerek csak mint izgató szerek szerepelnek, mint az ostar a fáradt lónál. Ezért mindenkire előnyös, ha cukor helyett ételbe és italba mézet használ, főleg azonban a gyermekekre és azokra, kiknek nem kifogástalan az egészséjük.

**Két alagutat építenek Budapesten a Duna alatt.**

A nagyvárosok lüktető forgalmában a hidak mindig akadályt jelentenek. A hidakon a forgalom megtorlódik és akadályozza az eszolgáló utak forgalmát. Erthet, hogy olyan városokban, ahol két nagyobb folyóvíz szel át, a közlekedésnek, hogy az egy-egy útról a másik partra való átjutás különösen nehéz. Ennek a gondolatnak jegyében született meg a terv Budapest székesfőváros pesti oldalán, tehát a Duna alatt két alagutat kössék össze. Az alagutak Margithid, a másik pedig Erzsébetid közelében haladnak a Duna medre alatt. Az alagutak építési munkái már teljesen befejeződtek.

**Mennyi a világ olajtermelése?**  
Az elmúlt évben, mely a világ olajtermelése 296 millió tonnáig emelkedett, ami 12 milliós többletet jelent a 1930. évhez képest. Ha az olaj

eredményt az 1929-i év terméséhez hasonlítjuk össze, úgy a többlet millió tonna. A múlt évben legnagyobb volt az emelkedés az Egyesült Államokban, ahol a termés 184 millió tonnát tett, ami 13 millió tonnával haladta meg az előző évi eredményt. Az Egyesült Államok területén is emelkedett a termés, de nem ilyen mértékben. A magyar eredmény ugyanis 29,8 millió tonna volt, 300.000 tonnával több, az előzőleg.

Az oroszok óta folyt a verseny Oroszország és Venezuela között a második helyért az olajpiacon. Eddig Venezuela volt előnyben, tavaly azonban a második helyre szorult Oroszország szemben, miután termelése millió tonnáról 28 millióra apadt. Azonban a vállalatok fősúvénysége meglehetősen állott elő, mert az államellenes főellenléte a fűtőberendezések kárát és erre a vállalatok azzal felelősek, hogy megszüntették a behozatalt.

Az iraki termés 4,1 millió tonnával 6 millióra apadt. Ez az olaj a hátfaj olajfinomított dolok fel, de ez a múlt évben olasz olajgyártók sikerei következtében nem volt beszámítva működésükben. Az olajtermelése is csökkent: millió tonnáról 5,7 millióra. Ez az olaj a hátyag vezetés és a nemzeti kutatások következtében. Azonban most német vezetés került az olajkutatás, valószínűleg a termelés is emelkedni fog, haddig 6000—7000 négyzetkilométeren folyt a termés, holott ezennél még 22.000 négyzetkilométeren jelen vannak olajnyomok. Ilyen a jövő kilátásai kedvezők.

A magyar ásványolajtermelés széleskörűen fejlődik és jelenleg belső szükségünknek legalább is a felérését várjuk. Ha így haladunk, a termelés teljesen fedezni fogja a szükségletet. Szlovákiában is nagy olaj után, de ez a kutatás kezdetleges állapotban van. Az új jugoszláv területen hasonló olaj és mélyfúrások is vannak jelen, amelyek remélhetően nagy mennyre fognak vezetni. Lengyelországban tavalyelőtt a háborús események miatt visszacsúszott a termelés, az idén ismét emelkedés mutat-

**Gyűrődött bankjegy kivásalása.**

A bankjegy és a papírpénz aránylag rövid használat után összegyűrődik és elpiszkolódik. Egy német bankigazgató gépet szerkesztett, amely a bankjegyeket kisműtja. Az elmosás szerkesztett gép több hengerből áll. A hengerek között áthaladó bankjegyek teljesen kisműlnak és felfrissülnek. Az ilyen módon kezelt bankjegyek teljesen új arculatot nyernek.

**Szereléses gépkocsi baleset.**

Bécsben történt az alábbi különös eset. Egy Lietig Frigyes nevű bécsi fiatalember az utcán ment át, miközben egy autó sebesen közeledett feléje. Táskáját lejtette és lehajolt utána. Az autó vezetője hirtelen fékezett, a gépkocsi Lietigen keresztül bukfcenct velett és rajta túl a feredelőre zuhanva megállott. Az autóban levő vezető és két utas komolyabb baj nélkül úszta meg a balesetet. Lietig kisebb horzsolásait a helyszínén bekötötték.

**Hogy takarítanak be Németországban?**

Németországban kunyhókba is rakják a learatott kékvetet: két sor kékvet állítanak egymással szemben, amelyeket egymáshoz kötnek, hogy el ne dőljenek, majd a tetjét szalmázzák. Nálunk legáltalában szalmakeresztesek rakják a learatott gabonát, amely így gyorsan szárad és az esőtől is védve van kielégítő módon. Az annyira erős években azonban, mint a tavalyi és az idei, a kunyhóba vagy bábokba rakott gabona jobban van védve. A legtöbbszor 18 kékvet keresztet raknak: a 16 kékvet könnyebben beázik, a 20 kékvet nehezebben szárad. Az alsó kékvetet úgy rakjuk, hogy csak az egyiknek a kalásza érje a földet és a másik három ezen feködjék. A legfelső papkét a kalászaival felele úgy kell a keresztre tenni, hogy az alsóbbakat védje a beázás ellen. A keresztet keszörökba rakják: egyenes sorba, hogy a tarlószántást ne akadályozzák és a szekerek hordáskor könnyen rakodhassanak.

**Jó vendéglő.**

Vendég a pincérhez:  
— Nézze pincér, ez a tányér nedves.  
— Uram Ön léved. Ez a leves a tányérban! — feleli a pincér.

**Tanácsadó**

Minden tanácskerő leveléhez mellékelendő 70 fillér, az orvosi levelekhez 1 pengő. Ezt bétgeben is lehet küldeni.

**D. O. H.** Most a kenyérbe búrnyát tesz, a meleg miatt, természetesen tartjuk, hogy a kenyér néhány nap múlva megnyulósodik. Használjon savanyú kovászt a dagasztáshoz és a kenyér nem fog megnyulósodni. Azok a csirák ugyanis, amelyek a kenyér nyulósodását okozzák, savanyú közegben nem tudnak élni. Ezért célszerűnek tartjuk azt is, hogy a kovászos alkalmával keverjen savanyú savót a kenyértészta. Amint az időjárás hűvösebbre fordul, a búrnyának a kenyérsütéshez való elhasználása nem fogja többé magába rejteni azt a veszedelmet, hogy a kenyér néhány napon belül megnyulósodik.

**L. M.** A közzétett szövegeket megalkotása a visszaeseteli erdélyi részekben mindenütt folyamatosan van. Forduljon az alapsáni hivatalhoz, ahonnan bővebb felvilágosítást fognak adni kérdésére. Egyébként az Ön által említett hítelek folyósításával a közzétett szövegeket foglalkoznak.

**Szerkesztői üzenetek**

Az alább felsoroltaknak köszönhetően mondunk a bejelentett új előfizelőket: J. A. Kide, O. F. Magyaracska, H. K. Gyergyószentmiklós, R. D. Zilah.

**ELOFIZETŐINKNEZ!** Megszövegeztünk közl Vinczeffy Sándor megkezdte munkáját a napokban Csik vármegyében, míg Tóth Imre a kolozsvári előfizetőket keresi fel, hogy töltsék a hátrélekos díjat bezedje. Felkerjük mindazokat, akik j. év végéig hátrélekos vannak előfizetőikkel, megfizetőiknek fizessék ki. Ezekről azon megyékben levő hátrélekos előfizetőinket, akikhez megfizetőink még nem mentek ki, kitöltött postaküldemény feloldóitk s kerjük azokat, hogy az utalvány felhasználásával küldjék be a hátrélekos díjat, mely j. év végéig adó.

A következő befolyt pénzeket nyugtázzuk: S. S. Máramarosizlet 6,20, ifj. M. M. Nyáradgálfalva 6,20, B. M. Borezotlko 4,70, L. I. Székelykövesd 3,20, K. D. Gagy 6, M. J. Géres, B. J. Királydaró 6,20, T. P. Gy. Vajdaszentivány 6,20, Seh. M. Krasznabéltok 6,20, H. B. Máramarosizlet 6,20, M. J. Nyáradgálfalva 11,20, B. Gy. Sávárd 6, B. E. Szilágyiszeg 5,20, B. A. Bácskaza 21,50, M. S. Polshány 2,70, M. J. Kékényes 3,20, V. M. Erdőd 6, K. A. Híríp 6,20, B. Gy. Bordánd 6,20 pengő.

Szerkesztési felel: PAP JÁNOSY BELA DR.  
Feloldó kiadó: TÓTH KÁLMÁN.

T. EGYETEMI KÖNYVTÁR  
KOLOSZVÁR  
Szent György tér



Föld megadta, amit kellett,  
Verejtékes munka mellett.  
Most a dombok szílléjének  
Zengjen vidám hangú ének...!

## Tanuld meg!

Az anyatejet semmi sem pótolja!

A kisgyermekek táplálása, különösen nyáron okoz ok gondot, mert ilyenkor gyorsan szaporodnak azok a baktériák, amelyek a kisgyermeknél betegségeket okozhatnak. Ezért jó tudni a következőket:

A gyermektejek, vagyis az olyan tejkészítmények, melyeknek célja a tehéntejet kisgyermek részére jobban emészthetővé vagy pedig az anyatejhez hasonlóvá tenni, nem tekinthetők teljes értékű pótszernak. A tehéntej — egyebet nem tekintve — rendszeren több tehénnél a teje, elegyete s így mindig többé-kevésbé azonos összetételű, míg az ugyanazon személytől származó anyatej a tejelési időszak folyamán a növekvő kisgyermek táplálékszükségletének megfelelően változtatja összetételét. Tiszán egészségügyi szempontból sem kifogástalan a tehéntej, mert gyümölcsös, vagy lógyebetej állatoktól származhatik és mert a tej fejsze, kezelése, eltarítása közben sok csira kerül belejé. De mások az anyatej és mások a tehéntej élettani tulajdonságai, védőanyagait is.

Az anyatej és állati tej összetétele és tulajdonságai között megállapítható különbségek azonban nem megárazták meg eléggé az emlőn és mesterségesen táplált kisgyermek életkorában tapasztalható különbségeket. Az újabb kutatások máshon is keresik az okot, és pedig a táplálkozás és az emésztés kémiai folyamataiban megfigyelhető különbségekben, melyek ugyancs a legnagyobb mértékben kihatnak az egész szervezetre!

Megállapították, hogy a gyomorban a fajazonos tejet legcélszerűbben és legjobban a fajazonos oltó csapja ki. A gyomornedv összetétele és elválasztása fajlagos tej mellett a legmegfelelőbb. A gyomoremésztés időtartama, a gyomorkiürülés ideje szintén a táplálék fajlagosságától alkalmazkodik. A bélbeli emésztődés, a zsírhúsítás és a cukorfehérje-folyamatoknál is a mesterségesen táplált kisgyermek a szoptatottal szemben hátrányosabb helyzetben van. A fajazonos tej emésztődésének végső termékei könnyebben, előnyösebben, jobban szívódnak fel. Az anyatejben felnevelődő kisgyermek gázcséréje jobb, mint a mesterségesen tápláltaké.

A kisgyermek szervezete már most nagy alkalmazkodó képességével igyekszik a mesterséges táplálékkal, az állati tej megemésztésével járó nagyobb munkával megküzdeni. Ez a túlmunka annál végzetesebb a kisgyermekre, minél fiatalabb, de hatását az élet további folyamán is érezheti.

Csak fajazonos tej tekinthető egyszerűen a fiatal élőlény tökéletes tápszerének, fajtájának tej az anyatejet nem pótolhatja. Minden egészséges anya, aki szoptatni tudja gyermekét, vagy aki, hacsak részben is, saját tejé-

vel táplálni tudja kisgyermekét, nagy bünt követi, azt nem cselekszi, mert fenti okoknál fogva nem teljesen másképp fejlődik kisgyermek, hanem külön betegségekkel szemben is sokkal ellenállóbb, ha születes anyán táplálja.

### Befőtt- és izkésztés cukor nélkül.

A cukorbetegségek nehézségei miatt a befőtt készítés sok nehézséggel ütközik. Édes gyümölcsöt pedig el lehet készíteni cukor nélkül is, ha tartósítósó anyagot keverünk. A m. kir. Földművelésügyi Miniszter a benzoé savas nátriumot és lyece a gyümölcsök tartósításához. Attórt és ezekhez annyszor másképp gramm benzoé savanyimot keverünk, ahány kiló nyom az is. A savas nátriumot gyógyszerárakban és gyógyszerkedésekben poralakban árulják. Langyos folyékonyra feloldjuk és úgy keverjük a nélküli befőttöz vagy iszék. A benzoé savas nem teljesen ártalmatlan szer és az egészségre nem

### Értelemes előadás!



— Előadásaimból meg fogják látni, uraim gyeim, hogyan vihettek az életben magára azok különben a legostobább emberek.